

เป้าหมายที่
05

บรรลุความเสมอภาค ระหว่างเพศและเสริมพลังแก่สตรี และเด็กหญิงทุกคน

SDG 5: Achieve gender equality and empower
all women and girls

บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และเสริมพลังแก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน

05

SDG
5

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 5 มุ่งดำเนินการเพื่อให้เกิดความเสมอภาคระหว่างเพศ และเพิ่มบทบาทของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน โดยกำหนดให้ทุกประเทศต้องยุติการกระทำที่ก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้หญิง การใช้ความรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ และการล่วงละเมิดทางเพศ ส่งเสริมการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเพศหญิงให้มีสิทธิในการเลือกคู่ครองตามวัยที่เหมาะสม รวมทั้งมีสิทธิที่จะพัฒนาศักยภาพตนเองและเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการมีบทบาททางการเมืองและการทำงานของเพศหญิงอย่างเท่าเทียม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ในช่วงที่ผ่านมา สถานการณ์ความเสมอภาคระหว่างเพศชายหญิงของไทยปรับตัวในทิศทางที่ดีขึ้น โดยดัชนีความไม่เสมอภาคทางเพศ (Gender Inequality Index) ในปี 2562 มีคะแนน 0.359 ดีขึ้นจาก 0.419 ในปี 2559 สะท้อนถึงพัฒนาการเรื่องความเสมอภาคทางเพศที่ดีขึ้นในสังคมไทย ซึ่งมีสาเหตุมาจากการที่ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อประเด็นดังกล่าวอย่างจริงจัง โดยได้บรรจุไว้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และได้มีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำหนดไว้ในแผนพัฒนาประเทศทุกระดับ อาทิ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ในยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และแผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสตร์ พ.ศ. 2560 - 2564 ซึ่งกำหนดให้หน่วยภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งต้องดำเนินการจัดสรรงบประมาณและสร้างนโยบายที่คำนึงถึงความต้องการและความแตกต่างทางเพศ (Gender Responsive Budgeting: GRB) เพิ่มขึ้น เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ

นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้หญิงมีแนวโน้มในการถือครองที่ดินเพิ่มขึ้น โดยในปี 2561 มีสัดส่วนการครอบครองที่ดินเพื่อทำการเกษตรของผู้หญิงต่อผู้ชายที่ 44.1 ต่อ 55.9 เพิ่มขึ้นจาก 36.3 ต่อ 63.7 ในปี 2556 รวมทั้งมีบทบาททางการเมืองและภาคธุรกิจมากขึ้น โดยในปี 2563 มีสัดส่วนผู้หญิงที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ร้อยละ 15.75 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.09 ในปี 2559 และสัดส่วนของบริษัทที่ผู้หญิงอยู่ในตำแหน่งผู้บริหาร

ระดับสูงอย่างน้อย 1 คน ที่ร้อยละ 86 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 74 ในปี 2560 และมีการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพิ่มขึ้น โดยในปี 2562 มีสัดส่วนผู้หญิงอายุ 6 ปีขึ้นไป ใช้อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 65.6 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 50.7 ในปี 2559

การดำเนินการที่ผ่านมา

ภาครัฐได้ใช้กลไกทางกฎหมายในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 รวมทั้งแผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสตร์ พ.ศ. 2560 - 2564 นอกจากนี้ ยังได้จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพสตรีแห่งชาติ (กยส.) เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้หญิง ความเสมอภาค และความเป็นธรรมระหว่างเพศชายหญิงในสังคม รวมทั้งจัดตั้งศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว และป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ ภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และออกระเบียบว่าด้วยการสมรส (นิกาห์) กับบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 17 ปี พ.ศ. 2561 ที่กำหนดให้การสมรสกับบุคคลอายุต่ำกว่า 17 ปี จะต้องมีหนังสืออนุญาตจากศาลหรือดาโต๊ะยุติธรรม และหนังสือแสดงความยินยอมจากผู้ปกครอง

การดำเนินการเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศยังรวมถึงการปลูกจิตสำนึก สร้างเจตคติเรื่องความแตกต่างระหว่างเพศที่ถูกต้อง และเสริมสร้างศักยภาพของผู้หญิง อาทิ โครงการก้าวไปไปสู่สังคมเสมอภาคกับพลังสร้างสรรค์หญิงชาย โครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อส่งเสริม

ความเสมอภาคระหว่างเพศโดยศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดศรีสะเกษ โครงการรณรงค์ขุดความรุนแรงต่อเด็กสตรี บุคคลในครอบครัว และความรุนแรงในสังคมทุกรูปแบบผ่านโครงการ “New Gen Say No – คนรุ่นใหม่ไร้ความรุนแรง” และโครงการอบรมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพสำหรับผู้ต้องขังหญิงใกล้พ้นโทษ

นอกจากนี้ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมยังได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศให้เกิดขึ้น อาทิ โครงการดราก้อนฟลาย 360 (Dragonfly 360) ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มระดับภูมิภาคที่มุ่งสร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมศักยภาพของผู้หญิง โครงการรณรงค์ให้ผู้ชายช่วยทำงานบ้าน โดยไม่ปล่อยให้เป็นการของแฟนหรือภรรยาฝ่ายเดียว ภายใต้แนวคิด “งานบ้านเป็นหน้าที่ของทุกคนทำได้ทุกเพศ” ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

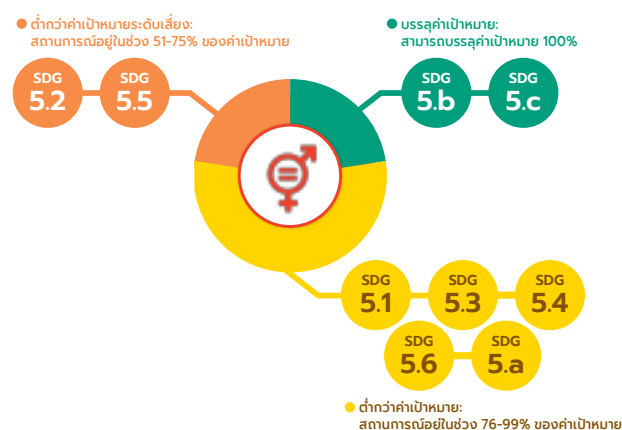
ความท้าทาย

การบรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศยังเผชิญกับความท้าทายจากเจตคติของคนในสังคม ซึ่งยึดติดกับความคิดแบบทวิเพศ หรือการจำแนกเพศเป็นชาย/หญิงตามเพศกำเนิด รวมถึงเจตคติที่กำหนดบทบาทของผู้หญิงให้เป็นผู้รับผิดชอบงานบ้านเพียงลำพัง ทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงอย่างไม่เท่าเทียม รวมถึงยังเป็นข้อจำกัดบทบาทของผู้หญิงในการตัดสินใจทางการเมือง เศรษฐกิจ และภาคสาธารณะ นอกจากนี้ สถานการณ์ความรุนแรงที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิงยังคงพบเห็นได้ในสังคมไทย ซึ่งมีสาเหตุมาจากความไม่เคารพในสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของผู้หญิงและเด็กหญิง ประกอบกับความเครียดที่เพิ่มขึ้นจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้สถานการณ์ใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงในครอบครัวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ภาครัฐควรดำเนินการอย่างเร่งด่วนในการจัดการแนวทางการจัดสรรทรัพยากรการศึกษาให้มีความเป็นธรรมและมุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำ โดยให้ความสำคัญในการสร้างหลักประกันทางสังคมผ่านการออกมาตรการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทในปัจจุบัน เร่งพัฒนาโอกาสทางการศึกษาเพื่อเอื้อให้คนทุกเพศ ทุกช่วงวัยและทุกสถานะ สามารถเข้าถึงการศึกษาได้สะดวกทุกที่และทุกเวลา อีกทั้งควรเร่งส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และปรับเปลี่ยนบทบาทของครู ให้สามารถส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะพื้นฐาน

ผลการประเมินสถานะของ SDG 5

กรณีศึกษา

สถาบันวานิตาเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

“ศักยภาพของสตรีจะสามารถสร้างประโยชน์ในมิติเชิงเศรษฐกิจและสังคม พร้อมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คน เพื่อนำไปสู่การสร้างสันติภาพได้ในอนาคต”

สถาบันวานิตาเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (WANITA Economic Empowerment Academy) ภายใต้การสนับสนุนของ OXFAM GB ประเทศไทย ก่อเกิดมาจากการที่ชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มสตรี ซึ่งต้องปรับตัวเป็นอย่างมากกับบทบาทที่เปลี่ยนไป เมื่อต้องกลายมาเป็นผู้ปกครองครอบครัวที่ต้องเป็นเสาหลักในการหารายได้ วัตถุประสงค์ของสถาบันวานิตาฯ คือการมุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำของสตรีพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) โดยมีแนวคิดในการสร้างจุดเชื่อมประสานกลางในงานส่งเสริมกลุ่มอาชีพและสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจของสตรีในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ เพื่อให้เกิดการพัฒนา

อย่างยั่งยืนในลักษณะการให้บริการแบบครบวงจร ตั้งแต่การเป็นแหล่งเรียนรู้ เพิ่มพูนศักยภาพ/องค์ความรู้ รวมทั้งพัฒนาทักษะในด้านธุรกิจและภาวะผู้นำของสตรี นอกจากนี้ จะดำเนินการเชื่อมต่อกับภาคเอกชนและธุรกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการเปิดตลาดใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสตรี

นอกจากการเสริมสร้างรายได้ สถาบันวานิตาฯ ยังคงเน้นการสื่อสารที่สะท้อนให้เห็นถึงเรื่องราวของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ผ่านรูปแบบของสินค้าที่หลากหลายที่มาจากกลุ่มอาชีพสตรีในสามจังหวัดชายแดนใต้ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น โดยเริ่มแรกได้ทำงานร่วมกับกลุ่มอาชีพสตรีจำนวน 56 กลุ่ม 56 ชุมชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา ซึ่งมีสินค้าประกอบไปด้วยอาหาร งานจักสานและงานกระจุ๊ด ฯลฯ แต่ต่อมาได้พัฒนาสินค้าหลัก ได้แก่ กล้วยหินกรอบแก้วซึ่งมีเอกลักษณ์และอร่อย เพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินงานได้อย่างยั่งยืนในอนาคต

หนึ่งในความสำเร็จของสถาบันวานิตาฯ คือ การที่สามารถทำให้กลุ่มสตรีเครือข่ายมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และสนับสนุนให้กลุ่มสตรีสามารถดำเนินธุรกิจอยู่ในพื้นที่ โดยที่ไม่ต้องย้ายไปใช้แรงงานในเมืองและสามารถดึงผู้ที่ว่างงานเข้ามาทำงานในพื้นที่เพิ่มขึ้นได้ในอนาคต สถาบันวานิตาฯ มุ่งหวังการสร้างรากฐานของกลุ่มอาชีพให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน รวมทั้งสร้างตัวเองให้เป็นศูนย์ธุรกิจเพื่อสังคมที่สามารถทำกำไรได้ และสร้างความตระหนักทางสังคมไปพร้อมกัน

ยุติการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิง และเด็กหญิงในทุกที่

การยุติการเลือกปฏิบัติต่อสตรีถือเป็นหนึ่งในประเด็นสิทธิมนุษยชนที่ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งไทยให้ความสำคัญและพยายามผลักดันให้เกิดการยอมรับ โดยมีอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women) ที่มุ่งให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้หญิง โดยรัฐภาคีมีพันธกรณีที่จะต้องจัดการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิง สร้างความเท่าเทียมกันระหว่างผู้ชายและผู้หญิงในด้านต่าง ๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม การจ้างงาน ป้องกันการใช้ความรุนแรง และความเท่าเทียมทางกฎหมาย ไทยในฐานะหนึ่งในรัฐภาคีได้มีการดำเนินนโยบายและแผนงานต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและพัฒนาความเข้มแข็งของสตรี เพื่อยุติการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิง

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ประเทศไทยได้ดำเนินการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายผ่านการดำเนินงานที่มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ด้วยการวางรากฐานด้านกฎหมาย นโยบาย มาตรการ และแผนงาน เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 27 วรรค 3 ว่าด้วยหลักการไม่เลือกปฏิบัติ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 การดำเนินงานดังกล่าวส่งผลให้สถานการณ์ความไม่เสมอภาคทางเพศภายในประเทศปรับตัวไปในทิศทางที่ดีขึ้นตามลำดับ

โดยข้อมูลดัชนีความเหลื่อมล้ำทางเพศสภาพ (Gender Inequality Index) ซึ่งพิจารณาจากประเด็นความเท่าเทียมทางเพศระหว่างหญิงและชายใน 3 มิติ ได้แก่ อนามัยการเจริญพันธุ์ การมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกและพัฒนาตนเอง และการมีส่วนร่วมในตลาดแรงงาน ระบุว่าในช่วงระหว่างปี 2559 - 2562 ประเทศไทยมีพัฒนาการในเรื่องความเสมอภาคทางเพศดีขึ้น โดยในปี 2562 มีค่าดัชนีอยู่ที่ 0.359 ดีขึ้นจาก 0.419 ในปี 2559

ดัชนีความไม่เสมอภาคทางเพศของประเทศไทย

ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562
0.419	0.432	0.424	0.359

หมายเหตุ: ค่าดัชนีเข้าใกล้ 0 หมายถึงมีความเสมอภาคมากขึ้น

ที่มา: รายงานการพัฒนาคนมนุษย์ (Human Development Reports), UNDP

ยุติการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิง และเด็กหญิงในทุกที่

การดำเนินการที่ผ่านมา

ภาครัฐได้บังคับใช้พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมระหว่างเพศหญิง และเพศชาย และได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาศตวรรษที่ 2 พ.ศ. 2560–2564 เพื่อส่งเสริมให้คนไทยมีเจตคติในการเคารพความเท่าเทียมระหว่างหญิงชาย ปราศจากการเลือกปฏิบัติ เร่งพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของสตรีทุกกลุ่มทุกวัย รวมทั้งยุทธศาสตร์การพัฒนาศตวรรษที่ 2 พ.ศ. 2560 – 2564 เพื่อเสริมพลังสตรีพิการและเด็กหญิงพิการให้เข้าถึงสวัสดิการ ได้รับความช่วยเหลืออย่างทั่วถึงเป็นธรรม และไม่ถูกเลือกปฏิบัติ ตลอดจนแผนงานการจัดทำฐานข้อมูลจำแนกเพศของหน่วยงานภาครัฐเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับสตรีได้อย่างตรงเป้าหมาย

นอกจากนี้ ภาครัฐยังได้ดำเนินโครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการก้าวไปสู่สังคมเสมอภาคกับพลังสร้างสรรค์หญิงชาย เพื่ออบรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความเสมอภาคหญิงชาย สร้างความตระหนักในการคำนึงถึงความแตกต่างและข้อจำกัดในปัญหาความต้องการโอกาสศักยภาพของหญิงและชาย และโครงการอบรมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพสำหรับผู้ต้องขังหญิงใกล้พ้นโทษเพื่อฟื้นฟูและเตรียมความพร้อมให้ผู้ต้องขังสามารถกลับไปเป็นประชากรที่มีคุณภาพของสังคม ขณะที่ภาคเอกชนได้ดำเนินโครงการเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายย่อยที่ 5.1 อาทิ ดราก้อนฟลาย 360 (Dragonfly 360) ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มระดับภูมิภาคเพื่อขับเคลื่อนสังคมไปสู่ความเท่าเทียมทางเพศผ่านการปรับเปลี่ยนชุดความคิดเกี่ยวกับผู้หญิง รวมทั้งสร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมศักยภาพของผู้หญิง

ความท้าทาย

ปัญหาการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงและเด็กหญิงมีสาเหตุจากเจตคติ ค่านิยม วัฒนธรรม และความเชื่อดั้งเดิมที่ให้ความสำคัญและยกย่องให้ผู้ชายเป็นใหญ่หรือเป็นผู้นำการตัดสินใจ ซึ่งทำให้โอกาสการพัฒนาศักยภาพของผู้หญิงและเด็กหญิงถูกจำกัด แม้ว่าภาครัฐจะมีความพยายามในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ โดยผ่านการออกกฎหมายและดำเนินมาตรการที่เกี่ยวข้อง แต่การปรับเปลี่ยนเจตคติและค่านิยมของคนในสังคมยังคงเป็นความท้าทายหลัก นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์จากกองทุนส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ เพื่อช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายและสนับสนุนโครงการที่ส่งเสริมการต่อต้านการเลือกปฏิบัติระหว่างเพศ อีกทั้งฐานข้อมูลภาครัฐยังไม่ครอบคลุมข้อมูลที่จำแนกตามเพศซึ่งมีความสำคัญต่อการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศตวรรษที่ 2

ข้อเสนอแนะ

ภาครัฐควรส่งเสริมให้มีกิจกรรม/โครงการ เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องความเสมอภาคทางเพศอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติ ค่านิยม วัฒนธรรม และความเชื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลแบบจำแนกเพศ และระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการ เพื่อเก็บสถิติข้อมูลที่สะท้อนถึงปัญหาการเลือกปฏิบัติของผู้หญิงและเด็กหญิงและนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ในการจัดทำนโยบายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ ภาครัฐควรผลักดันการพัฒนาคุณภาพและเปิดโอกาสให้เพศหญิงได้แสดงความสามารถเพิ่มขึ้น เพื่อบรรลุการยุติการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิงได้อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และเสริมพลังแก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน

ขจัดความรุนแรงทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิงทั้งในที่สาธารณะ
และที่รโหฐาน รวมถึงการค้ามนุษย์ การกระทำทางเพศ
และการแสวงประโยชน์ในรูปแบบอื่น

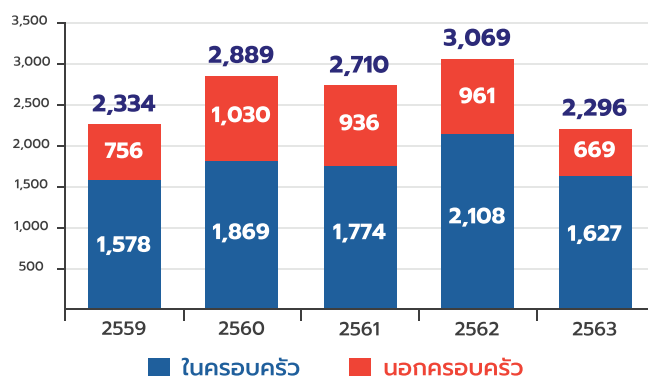
แม้ว่าประเทศไทยได้กำหนดมาตรการเพื่อต่อต้านการใช้ความรุนแรง ผ่านการบังคับใช้กฎหมายและการดำเนินโครงการต่าง ๆ แต่ปัจจุบันการกระทำรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งการทำร้ายร่างกาย จิตใจ การล่วงละเมิดทางเพศ การถูกละเลยทอดทิ้ง และการถูกล่อลวงบังคับแสวงประโยชน์ โดยความรุนแรงที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มาจากบุคคลในครอบครัว ดังนั้น จึงควรเร่งรัดการดำเนินงานของทุกภาคส่วนเพื่อป้องกันและปราบปรามความรุนแรงทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็ก รวมถึงเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ ทั้งนี้ เนื่องจากการขจัดความรุนแรงมีส่วนสำคัญในการสร้างความเท่าเทียมทางเพศในสังคมไทย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ในช่วงปีงบประมาณ 2559 – 2563 สถานการณ์ความรุนแรงที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิงยังไม่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยสถิติการรับแจ้งเหตุความรุนแรงภายในครอบครัวและนอกครอบครัว สายด่วน 1300 ซึ่งครอบคลุมการทำร้ายร่างกาย การล่วงละเมิดทางเพศ การทอดทิ้งทารก และการกระทำอนาจารในปีงบประมาณ 2563 มีผู้ถูกกระทำความรุนแรงจำนวน 2,296 ราย ลดลงเล็กน้อยจาก 2,334 รายในปี 2559 โดยส่วนใหญ่เป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว 1,627 รายและนอกครอบครัว 669 ราย

ในขณะที่สถิติจำนวนผู้ถูกกระทำรุนแรงจำแนกตามเพศจากศูนย์พึ่งได้ กระทรวงสาธารณสุข ชี้ว่าในปี 2562 มีผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรง 15,797 รายลดลงจาก 18,819 ราย ในปี 2559 แต่เพิ่มขึ้นจาก 13,248 ราย ในปี 2561 สะท้อนให้เห็นถึงความไม่แน่นอนของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นภายในประเทศ จึงไม่อาจสรุปได้ว่าความรุนแรงดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะลดลง ทั้งนี้ ตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา (2551 - 2561) ช่วงอายุของผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรงมากที่สุดคือ 10 - 20 ปี โดยผู้กระทำรุนแรงส่วนใหญ่เป็นบุคคลในครอบครัวหรือผู้ที่มีความใกล้ชิด

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในและนอกครอบครัว (ราย)

ที่มา: ศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วน 1300 กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

จำนวนผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรง (คน)

ปี	2559	2560	2561	2562
จำนวนผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรง	18,819	19,910	13,248	15,797

ที่มา: ศูนย์พึ่งได้ กระทรวงสาธารณสุข

การดำเนินการที่ผ่านมา

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการขจัดความรุนแรงทุกรูปแบบ โดยใช้มาตรการทางกฎหมาย อาทิ (1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ซึ่งระบุให้รัฐคุ้มครองและป้องกันไม่ให้เกิดการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก รวมทั้งให้การบำบัดฟื้นฟู และเยียวยาเมื่อถูกกระทำรุนแรง (2) พระราชบัญญัติส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 ซึ่งกำหนดมาตรการคุ้มครองและป้องกันมิให้เกิดการถูกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ (3) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 22)

บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และเสริมพลังแก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน

05

SDG
5.2

**ขจัดความรุนแรงทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิงทั้งในที่สาธารณะ
และที่ร้อยละ รวมถึงการค้ามนุษย์ การกระทำความรุนแรง
และการแสวงประโยชน์ในรูปแบบอื่น**

พ.ศ. 2558 ซึ่งกำหนดบทลงโทษต่อการรังแก ข่มเหง คุกคามหรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ (4) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ซึ่งห้ามมิให้นายจ้างล่วงเกิน คุกคาม หรือกระทำความเดือดร้อนรำคาญทางเพศต่อลูกจ้าง และ (5) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 ซึ่งกำหนดมาตรการลดการกระทำความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งปรับปรุงกลไกบทบาทอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้เพียงพอต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรง

นอกจากนี้ ภาครัฐได้ดำเนินนโยบายส่งเสริมการขจัดความรุนแรง อาทิ การจัดตั้งศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว และป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ ภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ การรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อเด็ก สตรี บุคคลในครอบครัว และความรุนแรงในสังคมทุกรูปแบบผ่านโครงการ “New Gen Say No – คนรุ่นใหม่ ไร้ความรุนแรง” การพัฒนากลไกระดับชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และโครงการจัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านครอบครัว (Family Big Data) ทั้งนี้ การดำเนินงานเพื่อการขจัดความรุนแรงยังได้รับการสนับสนุนจากภาคส่วนอื่น ๆ โดยเฉพาะภาคประชาสังคม อาทิ มูลนิธิศุภนิมิต มูลนิธิพิทักษ์สตรี มูลนิธิปวีณา หงสกุล เพื่อเด็กและสตรี และมูลนิธิเพื่อนหญิง

ความท้าทาย

การสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2562 (Multiple Indicators Cluster Survey: MICS6) มีการประเมินทัศนคติผู้หญิงและผู้ชายอายุระหว่าง 15 - 49 ปี ต่อการทำร้ายร่างกายภรรยา/คู่สมรส โดยในภาพรวมผู้หญิงร้อยละ 7.2 และผู้ชายร้อยละ 8.4 มีความเห็นว่าสามีสมควรทำร้ายร่างกายหรือตบตีภรรยาเพื่อลงโทษผู้หญิงที่ไม่ได้แสดงบทบาทของตนตามที่สังคมนั้น ๆ คาดหวัง ดังนั้น ความท้าทายที่สำคัญคือการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อการใช้ความรุนแรง

ต่อผู้หญิงและเด็กหญิง นอกจากนี้ ถึงแม้ว่าไทยได้มีมาตรการทางกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาคความรุนแรงดังกล่าว แต่เมื่อพิจารณาจากข้อมูลทางสถิติ พบว่า ผู้ถูกกระทำความรุนแรงเพศหญิงมีจำนวนสูงและไม่มีแนวโน้มที่ปรับตัวดีขึ้น นอกจากนี้ สถิติดังกล่าวยังสูงกว่าจำนวนการดำเนินคดีทางกฎหมายในแต่ละปีมาก ซึ่งสะท้อนถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่ยังขาดความเข้มแข็งและเด็ดขาด

ข้อเสนอแนะ

ทุกภาคส่วนควรร่วมมือกันแก้ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กหญิงอย่างจริงจังและเป็นระบบ ตั้งแต่การปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมายให้มีความเคร่งครัดและพิจารณาทบทวนโทษที่เหมาะสม เพื่อลดการกระทำความรุนแรงอย่างเป็นรูปธรรม ไปจนถึงการดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อสร้างความตระหนักรู้ถึงปัญหาความรุนแรง โดยเริ่มจากการปลูกฝังทัศนคติที่ดีให้เยาวชนผ่านการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้เพื่อให้มีการยอมรับและเคารพทุกเพศสภาพ ไม่สนับสนุนและเพิกเฉยต่อการใช้ความรุนแรง และรู้จักการช่วยเหลืออย่างถูกวิธี การรณรงค์และประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้หญิงและเด็กหญิงถึงสิทธิพื้นฐานและช่องทางการขอความช่วยเหลือเมื่อถูกกระทำความรุนแรง รวมทั้งการเสริมสร้างศักยภาพของครอบครัวเพื่อเฝ้าระวังเหตุการณ์ความรุนแรงและให้ความช่วยเหลือเหยื่ออย่างทันก่วงที่ นอกจากนี้ ควรมีการเยียวยาผู้ถูกกระทำอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการสนับสนุนให้ผู้ถูกกระทำเห็นคุณค่าและศักยภาพความสามารถของตนเอง

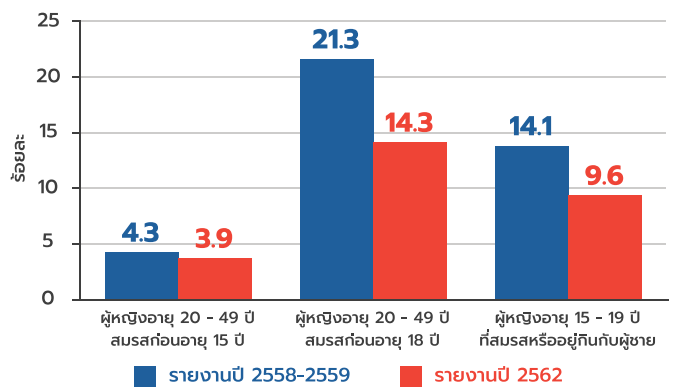
ขจัดแนวปฏิบัติที่เป็นภัยทุกรูปแบบ อาทิ การแต่งงาน ในเด็กก่อนวัยอันควรโดยการบังคับ และการทำลายอวัยวะเพศหญิง

ความเสมอภาคระหว่างเพศและการเสริมสร้างบทบาทของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคนเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม ในสังคมไทยยังมีการปฏิบัติที่เป็นภัยต่อผู้หญิงและเด็กหญิง รวมทั้งยังพบการบังคับให้เด็กหญิงสมรสก่อนวัยอันควรในบางพื้นที่ ซึ่งส่งผลให้เกิดความสูญเสียโอกาสทางการศึกษา ทั้งยังอาจสร้างปัญหาสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การตั้งครรภโดยไม่พร้อม การใช้ความรุนแรงในครอบครัว และการคุกคามทางเพศ ทั้งนี้ กระบวนการยุติธรรมจะเป็นกลไกที่สำคัญในการยับยั้งและลดการปฏิบัติที่เป็นภัยต่อผู้หญิงและเด็กหญิง

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ข้อมูลการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2562 (MICS6) พบว่า ผู้หญิงอายุระหว่าง 20 - 49 ปี ร้อยละ 3.9 สมรสก่อนอายุ 15 ปี และร้อยละ 14.3 สมรสก่อนอายุ 18 ปี โดยลดลงจากการสำรวจฯ พ.ศ. 2558 - 2559 (MICS5) ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 4.3 และร้อยละ 21.3 ตามลำดับ ในขณะที่สัดส่วนผู้หญิงอายุระหว่าง 15 - 19 ปีที่สมรสหรืออยู่กับผู้ชาย อยู่ที่ร้อยละ 9.6 ในปี 2562 ลดลงจากร้อยละ 14.1 ในปี 2558 - 2559 ทั้งนี้ ในมิติของการทำลายอวัยวะเพศหญิง พบว่าประเทศไทยไม่มีข้อมูลเด็กหญิงและผู้หญิงอายุระหว่าง 15 - 49 ปี ที่ถูกลบอวัยวะเพศ

สัดส่วนของผู้หญิงอายุ 20 - 49 ปีที่สมรส
หรืออยู่กับผู้ชายก่อนอายุ 15 ปี

ที่มา: การสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ.2562

การดำเนินการที่ผ่านมา

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการเพื่อป้องกันการปฏิบัติที่เป็นภัยต่อเด็กและสตรีในหลายด้าน อาทิ โครงการป้องกันปัญหาการแต่งงานของเด็กหญิงมุสลิม โดยคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินการออกกระเบียบว่าด้วยการสมรส (นิกاح) กับบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 17 ปี พ.ศ. 2561 ซึ่งกำหนดให้การสมรสกับบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 17 ปี ต้องมีหนังสืออนุญาตจากศาลหรือคณะผู้พิทักษ์ธรรม และหนังสือแสดงความยินยอมจากผู้ปกครอง รวมถึงให้มีการตั้งคณะกรรมการพิจารณาสิทธิประโยชน์ตามบัญญัติอิสลามเพื่อพิจารณาสอบสวนและให้ความเห็นชอบการสมรส โดยมีอนุกรรมการที่เป็นสตรีร่วมด้วย นอกจากนี้ ได้มีการดำเนินโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดซึ่งเป็นระบบคุ้มครองทาง

ขจัดแนวปฏิบัติที่เป็นภัยทุกรูปแบบ อาทิ การแต่งงาน ในเด็กก่อนวัยอันควรโดยการบังคับ และการทำลายอวัยวะเพศหญิง

สังคมที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มที่ขาดความพร้อมในการเลี้ยงดูบุตร รวมถึงผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ตั้งแต่อายุยังน้อย และมีการสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กในระดับตำบลในการให้ความช่วยเหลือ สงเคราะห์ คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็กในพื้นที่ เพื่อลดปัญหาการทอดทิ้งเด็ก เด็กถูกทารุณกรรมหรือตกเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ โดยมีเด็กที่ได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ จำนวน 7,600 คน ในปี 2562

ความท้าทาย

แม้ว่าการออกระเบียบเพื่อป้องกันการสมรสในวัยเด็กจะเป็นเครื่องมือหนึ่งในการแก้ไขปัญหการสมรสก่อนวัยอันควร แต่ในทางปฏิบัตินั้นยังจำเป็นต้องคำนึงถึงความละเอียดอ่อนทางวัฒนธรรมและศาสนา รวมทั้งขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเชื่อที่สะสมยาวนานในแต่ละสังคม นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ยังได้ส่งผลให้เกิดความเครียดสะสมมากขึ้นในสังคม อันเป็นเหตุให้การใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อกลุ่มเด็กและสตรีซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยง

ข้อเสนอแนะ

ควรเร่งสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องความเสมอภาคทางเพศและสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้หญิงและเด็กหญิง โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน สร้างเวทีการหารือร่วมกันระหว่างกลุ่มอายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ควบคู่ไปกับการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่เข้มแข็ง มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการคุ้มครองสิทธิของผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิด ตลอดจนสนับสนุนเครือข่ายองค์กรผู้หญิงและชุมชน เพื่อดูแลและติดตามการคุ้มครองสิทธิ

บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และเสริมพลังแก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน

ยอมรับและให้คุณค่าต่อการดูแลและการทำงานบ้านแบบไม่ได้รับค่าจ้าง โดยจัดเตรียมบริการสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐาน และนโยบายการคุ้มครองทางสังคม และสนับสนุนความรับผิดชอบร่วมกันภายในครัวเรือน และครอบครัว ตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศ

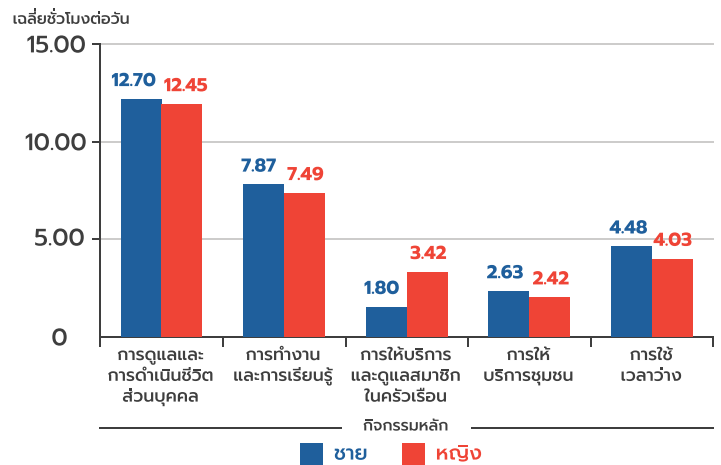
สังคมไทยเผชิญกับปัญหาความไม่เสมอภาคระหว่างหญิงชาย ซึ่งเกิดจากการมีเจตคติ ทัศนคติ ประเพณี วัฒนธรรม และศาสนา ที่มองว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่และผู้หญิงมีความสามารถน้อยกว่าผู้ชาย โดยปลูกฝังให้ผู้หญิงเป็นผู้ตามและจำกัดบทบาทของผู้หญิงให้ทำงานในบ้าน มีหน้าที่อบรมสั่งสอนและเลี้ยงดูลูก เตรียมอาหาร และดูแลสุขภาพอนามัยของสมาชิกในครอบครัว ทำให้ผู้หญิงได้รับโอกาสทางสังคมน้อยกว่าผู้ชาย ดังนั้น การเพิ่มการยอมรับและให้คุณค่าต่อการดูแลและการทำงานบ้านแบบไม่ได้รับค่าจ้างจึงมีความสำคัญต่อการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ โดยเฉพาะการสร้างความรู้ผ่านสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันแรกที่มีหน้าที่และบทบาทในการอบรมสั่งสอนที่สำคัญที่สุด โดยควรมุ่งเน้นให้รู้จักค่านิยมพื้นฐานการสนับสนุนความรับผิดชอบร่วมกันภายในครัวเรือนและครอบครัว

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

สังคมไทยยังคงให้ความสำคัญและให้คุณค่ากับบทบาทการทำงานของผู้หญิงในฐานะแม่บ้านที่ทำงานบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่มองว่าเป็นงานของผู้หญิง โดยมีหน้าที่ทำความสะอาดบ้าน ดูแลบ้าน และดูแลคนในบ้าน โดยเฉพาะเด็ก ผู้ป่วย และคนชรา สะท้อนให้เห็นจากผลการสำรวจการใช้เวลาของประชากร พ.ศ. 2558 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ที่พบว่าบทบาทของชายและหญิงในครอบครัวยังมีความแตกต่าง และไม่เท่าเทียม โดยผู้หญิงมีจำนวนชั่วโมงทำงานซึ่งเป็นงานที่รับผิดชอบงานในบ้านและดูแลคนในครอบครัว โดยไม่ได้รับค่าตอบแทนมากกว่าผู้ชาย โดยผู้หญิงใช้เวลาเฉลี่ยวันละ 3.42 ชั่วโมง ในขณะที่ผู้ชายใช้เวลาเฉลี่ยวันละ 1.80 ชั่วโมง เท่านั้น ในขณะที่หญิงไทยใช้เวลาทำงานนอกบ้าน 8.55 ชั่วโมงต่อวัน มากกว่าผู้ชายที่ใช้เวลา 8.20 ชั่วโมงต่อวัน

นอกจากนี้ ผลการสำรวจความคิดเห็นต่อการทำงานบ้านของกลุ่มผู้ชายอายุ 18 – 50 ปี ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยมูลนิธิหญิงชายก้าวไกลในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2562 พบว่าร้อยละ 33.2 มองว่างานบ้านเป็นหน้าที่ของผู้หญิง และร้อยละ 37.5 มองว่าผู้หญิงจะต้องรับผิดชอบงานบ้านด้วย แม้ว่าจะทำงานนอกบ้านก็ตาม สะท้อนถึงทัศนคติของผู้ชายในสังคมไทยที่ยังคงมีต่อผู้หญิงในเรื่องการทำงานในบ้าน

เวลาที่ใช้โดยเฉลี่ยของประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปี ขึ้นไป ปี 2558

บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และเสริมพลังแก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน

05

SDG
5.4

ยอมรับและให้คุณค่าต่อการดูแลและการทำงานบ้านแบบไม่ได้รับค่าจ้าง
โดยจัดเตรียมบริการสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐาน และนโยบายการคุ้มครองทางสังคม
และสนับสนุนความรับผิดชอบร่วมกันภายในครัวเรือน
และครอบครัว ตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศ

การดำเนินการที่ผ่านมา

ภาครัฐได้ดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ และปรับเจตคติที่มีการทำงานในบ้าน อาทิ โครงการจัดอบรมสิทธิและบทบาทความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในมิติต่าง ๆ ในศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัว ภาคตะวันออกเฉยงเหนือโครงการส่งเสริมสัมพันธภาพของครอบครัว (ค่ายครอบครัว) โครงการพัฒนาทักษะอาชีพแก่สตรีและครอบครัว และโครงการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิสตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเพศ และยกระดับศักยภาพในการดำรงชีวิตทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม

นอกจากนี้ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมได้ร่วมกันส่งเสริมความเสมอภาคภายในครอบครัว เช่น บริษัท แอล พี ซี วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด ที่ดำเนินกิจการเพื่อสังคมด้วยการแบ่งปันโอกาสในการทำงานให้กับผู้หญิงที่ขาดแคลนโอกาสทางการศึกษามีภาระต้องเลี้ยงดูครอบครัว และเคยถูกเอารัดเอาเปรียบจากการจ้างงาน รวมทั้งผู้สูงวัยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปและผู้พิการ ให้เป็นพนักงานบริการชุมชน โดยบริษัทฯ ได้ส่งเสริมการศึกษา อาชีพ สวัสดิการต่าง ๆ และสร้างความมั่นคงและภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตให้แก่พนักงานและบุตร ในขณะที่มูลนิธิหญิงชายก้าวไกลได้ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ จัดกิจกรรมการรณรงค์ให้ผู้ชายช่วยทำงานบ้าน โดยไม่ปล่อยให้เป็นการของแฟนหรือภรรยาเพียงฝ่ายเดียว ภายใต้แนวคิด “งานบ้านเป็นหน้าที่ของทุกคน ทำได้ทุกเพศ”

ความท้าทาย

การยึดติดกับความคิดแบบทวิเพศ หรือการจำแนกเพศเป็นชาย/หญิงตามเพศกำเนิด ยังคงเป็นความท้าทายสำคัญในการสร้างความเสมอภาคทางเพศในสังคมไทย ซึ่งเป็นต้นเหตุที่นำไปสู่ค่านิยมที่เอนเอียงและการเลือกปฏิบัติต่อหญิงและชายที่ไม่เท่าเทียม นอกจากนี้ประเทศไทยยังขาดข้อมูลทางสถิติที่ครบถ้วนสมบูรณ์ โดยยังไม่มีกรจำแนกตามเพศกำเนิด เพศสภาพ อายุ ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และความสมบูรณ์ของร่างกาย ทำให้ไม่ทราบกลุ่มที่ควรได้รับการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนและยังไม่มีกรบูรณาการของข้อมูลจากแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบ หลายหน่วยงานจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสตรีในแต่ละด้านอย่างไม่มี ความต่อเนื่อง และไม่มีการประสานงานกัน

ข้อเสนอแนะ

ควรให้ความสำคัญกับการรณรงค์ให้ปรับเปลี่ยนเจตคติทุกด้านที่เกี่ยวกับเพศหญิง และเข้าใจบทบาทหญิงชายในมุมมองของโลกปัจจุบันที่เน้นความเสมอภาคเท่าเทียมให้เกียรติ และยอมรับในศักยภาพกันและกัน รวมทั้งควรส่งเสริมให้มีตัวแทนเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง และการรวมตัวกันเพื่อนำเสนอความต้องการของผู้หญิง นอกจากนี้ ภาครัฐควรจัดทำระบบข้อมูลที่จำแนกเพศให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดทำนโยบายและมาตรการที่ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และเสริมพลังแก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน

สร้างหลักประกันว่าผู้หญิงจะมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ มีประสิทธิภาพ
และมีโอกาสที่เท่าเทียมในการเป็นผู้นำในทุกระดับของการตัดสินใจทางการเมือง
เศรษฐกิจ และภาคสาธารณะ

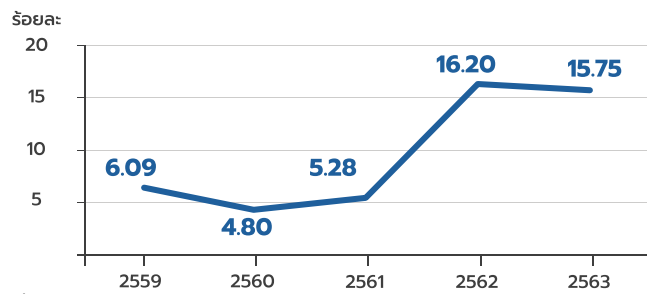
แม้ว่าในปัจจุบันเรื่องความเสมอภาคทางเพศระหว่างผู้ชายและผู้หญิงถือเป็นหลักการสากลที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในสังคม แต่ยังคงพบว่าผู้หญิงมีส่วนร่วมในการตัดสินใจระดับนโยบายน้อยกว่าผู้ชายอย่างมีนัยยะสำคัญ ทั้งในระดับการตัดสินใจทางการเมือง เศรษฐกิจ และการดำเนินการทางสาธารณะ เนื่องจากเจตคติ ค่านิยม และวัฒนธรรมยังคงยึดติดกับบทบาทของผู้หญิงในการดูแลครอบครัวและทำงานบ้านเป็นหลัก

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

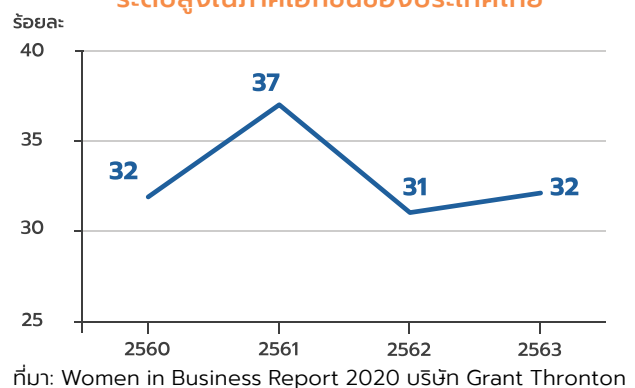
จากการส่งเสริมการตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของผู้หญิงในประเทศไทยตลอดหลายปีที่ผ่านมา ส่งผลให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทเป็นผู้นำและมีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น โดยข้อมูลจากสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union) ระบุว่าประเทศไทยมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างมากในปี 2563 โดยมีสัดส่วนผู้หญิงที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ร้อยละ 15.75 เพิ่มขึ้นจากปี 2559 ที่มีเพียงร้อยละ 6.09 สำหรับการเมืองระดับท้องถิ่นพบว่า มีสัดส่วนผู้หญิงที่ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ที่ร้อยละ 17.11 จากจำนวนของการเลือกตั้งนายก อบจ. ทั้งหมดเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2563 ในขณะที่สัดส่วนของผู้หญิงที่ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในปี 2562 อยู่ที่ร้อยละ 17.9 ลดลงจากร้อยละ 20.5 ในปี 2558 นอกจากนี้ รายงานช่องว่างระหว่างเพศทั่วโลก (Global Gender Gap Report) ซึ่งจัดทำโดย World Economic Forum ระบุว่าในปี 2563 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 75 จากทั้งหมด 153 ประเทศ มีคะแนนอยู่ที่ 0.708 คะแนน เพิ่มขึ้นจาก 0.699 คะแนน ในปี 2559 ทั้งนี้ หมวดหมู่ที่ไทยมีคะแนนน้อยมากคือการมีบทบาททางการเมือง โดยอยู่ในลำดับที่ 129 มีคะแนนอยู่ที่ 0.086 คะแนน

นอกจากนี้ รายงานผลสำรวจสตรีในภาคธุรกิจของบริษัท Grant Thornton ระหว่างปี 2560 - 2563 พบว่าไทยมีพัฒนาการอยู่ในระดับคงที่ โดยสัดส่วนของผู้หญิงที่ดำรงตำแหน่งด้านการบริหารระดับสูงในประเทศไทย

สัดส่วนของผู้หญิงในสภาผู้แทนราษฎร ของประเทศไทย

สัดส่วนของผู้หญิงดำรงตำแหน่งด้านการบริหาร ระดับสูงในภาคเอกชนของประเทศไทย

ปี 2563 อยู่ที่ร้อยละ 32 ซึ่งลดลงจากร้อยละ 37 ในปี 2561 ในขณะที่สัดส่วนของบริษัทที่มีผู้หญิงดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงอย่างน้อย 1 คน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยในปี 2563 อยู่ที่ร้อยละ 86 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 74 ในปี 2560

บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และเสริมพลังแก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน

05

SDG
5.5

สร้างหลักประกันว่าผู้หญิงจะมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ มีประสิทธิภาพ
และมีโอกาสที่เท่าเทียมในการเป็นผู้นำในทุกระดับของการตัดสินใจทางการเมือง
เศรษฐกิจ และภาคสาธารณะ

การดำเนินการที่ผ่านมา

ประเทศไทยได้ดำเนินการพัฒนาศักยภาพผู้หญิงและปรับเจตคติของคนในสังคมให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้หญิงมาอย่างต่อเนื่อง โดยได้มีการจัดทำแผนพัฒนาผู้หญิงขึ้นหลายฉบับ เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาผู้หญิงในทุกมิติ อาทิ ยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. 2560 - 2564 รวมทั้งมีการจัดตั้งกลไกในภาครัฐเพื่อขับเคลื่อนนโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ คณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์พัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติ (กยส.) เพื่อเสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนระดับชาติเกี่ยวกับการส่งเสริมศักยภาพและประสานงานสตรีความเสมอภาค และความเป็นธรรมของหญิงและชายในสังคม รวมทั้งพิจารณากำหนดแนวทางในการปฏิบัติและการติดตามและประเมินผลนโยบายดังกล่าว นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการเสริมพลังและพัฒนาศักยภาพสตรีให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ การพัฒนาผู้นำสตรีทางการเมือง การพัฒนาองค์ความรู้และความเข้าใจในบทบาทเรื่องเพศ ทั้งในด้านมิติหญิงชายและความเสมอภาค และการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศ

ความท้าทาย

การพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพสตรียังคงเผชิญกับความท้าทายอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเจตคติของคนในสังคมที่มองว่าผู้หญิงไม่สามารถตัดสินใจในระดับนโยบายได้ จึงไม่ให้การยอมรับเพศหญิงในการเป็นผู้นำหรือเป็นผู้แทนทางการเมือง เศรษฐกิจ และภาคสาธารณะ ซึ่งการปรับเจตคติดังกล่าวให้เข้าใจถึงความเสมอภาคและเท่าเทียมระหว่างเพศจึงเป็นความท้าทายสำคัญที่ทำให้เป้าหมายย่อยที่ 5.5 บรรลุตามที่กำหนดได้

ข้อเสนอแนะ

ควรส่งเสริมการปรับเปลี่ยนเจตคติในสังคมไทยโดยผ่านความร่วมมือของทุกภาคส่วนผ่านการเรียนการสอนและการเผยแพร่สื่อสาธารณะที่มุ่งเน้นให้ประชาชนมีความเข้าใจในความเสมอภาคและเท่าเทียมกันของหญิงและชายเพิ่มมากขึ้น รวมถึงสนับสนุนให้ผู้หญิงได้เข้ามามีบทบาทในทางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นมากขึ้น รวมทั้งกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกัน การเลือกปฏิบัติทางเพศในทุกๆระดับ

บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และเสริมพลังแก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน

สร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงสุขภาวะทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ และสิทธิด้านการเจริญพันธุ์โดยถ้วนหน้า ตามที่ตกลงในแผนปฏิบัติการของการประชุมนานาชาติว่าด้วยประชากรและการพัฒนา และแผนปฏิบัติการปักกิ่ง และเอกสารผลลัพธ์ของการประชุมทวนเหล่านี้

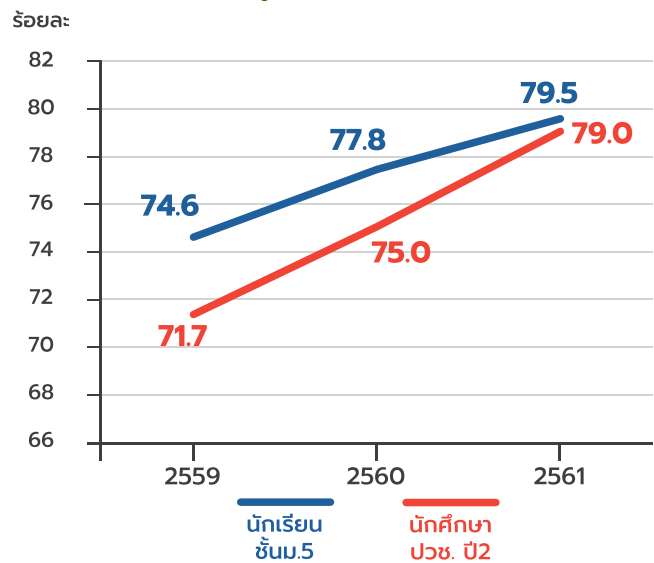
ปัจจุบันประชาชนสามารถเข้าถึงเนื้อหาเกี่ยวกับเพศวิถีศึกษา¹ การดูแลด้านสุขภาวะทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ ตลอดจนการตัดสินใจเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศและการคุมกำเนิดได้มากขึ้น โดยมีสาเหตุมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสังคมโลกที่เปิดกว้างกว่าในอดีต อย่างไรก็ตาม ยังมีประชาชนบางกลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงเนื้อหาดังกล่าวได้ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากความเหลื่อมล้ำทางด้านเทคโนโลยีหรือการขาดความตระหนักถึงความสำคัญในประเด็นดังกล่าว

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ความตระหนักเรื่องการคุมกำเนิดอย่างถูกต้อง ระหว่างปี 2559 - 2561 มีทิศทางที่ดีขึ้น สะท้อนจากข้อมูลการคุมกำเนิดด้วยวิธีที่เชื่อถือได้เมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุดกับแฟนหรือคู่นอนของเพศหญิงในปี 2561 โดยในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อยู่ที่ร้อยละ 79.5 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 74.6 ในปี 2559 และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปี 2 ในปี 2561 ที่ร้อยละ 79.0 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 71.7 ในปี 2559

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ซึ่งได้กำหนดให้วัยรุ่น² มีสิทธิตัดสินใจด้วยตนเอง และมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้ได้รับการบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ ได้รับการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัว รวมทั้งได้รับการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเสมอภาคและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ ตลอดจนกำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยการจัดให้มีการเรียนการสอนเรื่องเพศวิถีศึกษาให้เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนหรือนักศึกษา ในขณะเดียวกัน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ยังได้จัดทำกฎกระทรวงกำหนดประเภทของสถานบริการและการดำเนินการของสถานบริการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2562 ที่กำหนดให้สถานบริการที่มีและ

ร้อยละของการคุมกำเนิดด้วยวิธีที่เชื่อถือได้
เมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุดกับแฟน
หรือคู่นอนของเพศหญิง

ที่มา: สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

ไม่มีอนามัยเจริญพันธุ์จัดให้มีบริการข้อมูลข่าวสารและความรู้ด้านอนามัยการเจริญพันธุ์แก่ผู้รับบริการซึ่งเป็นวัยรุ่นอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างครบถ้วน และเพียงพอต่อการดูแล ป้องกัน และแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น รวมทั้งต่อการตัดสินใจใช้บริการต่าง ๆ

¹ เพศวิถีศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ในเรื่องเพศที่ครอบคลุมถึงพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล พฤติกรรมทางเพศ สุขภาวะทางเพศ และมีทางเลือกและวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบต่อเรื่องเพศ รวมทั้งสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับอนามัยการเจริญพันธุ์ที่ให้ความสำคัญกับความหลากหลาย และความเสมอภาคทางเพศ

² วัยรุ่น หมายถึง บุคคลอายุเกินสิบปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงยี่สิบปีบริบูรณ์

บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และเสริมพลังแก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน

05

SDG
5.6

สร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงสุขภาวะทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์
และสิทธิด้านการเจริญพันธุ์โดยถ้วนหน้า ตามที่ตกลงในแผนปฏิบัติการ
ของการประชุมนานาชาติว่าด้วยประชากรและการพัฒนา และแผนปฏิบัติการปักกิ่ง
และเอกสารผลลัพธ์ของการประชุมทบทวนเหล่านั้น

การดำเนินการที่ผ่านมา

ปัจจุบันมีการขับเคลื่อนข้อกำหนดในพระราชบัญญัติ
การป้องกันและแก้ไขปัญหาคาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
พ.ศ. 2559 ผ่านแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์การป้องกัน
และแก้ไขปัญหาคาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ
พ.ศ. 2560 - 2569 โดยการดำเนินโครงการ/กิจกรรม
สำคัญต่าง ๆ อาทิ โครงการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษา
และทักษะชีวิตไปใช้กับการศึกษาทุกระบบ โครงการ
จัดหลักสูตรอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรสถาบัน
อุดมศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเพศวิถีศึกษาและทักษะ
ชีวิต โครงการสร้างเสริมสุขภาวะของนักเรียน
โรงเรียนเอกชนโดยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ
เรื่องเพศวิถีศึกษา และโครงการให้สถานศึกษาจัด
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะ
ชีวิตให้กับนักศึกษาการศึกษานอกระบบ (กศน.)

ความท้าทาย

แม้ปัจจุบันอัตราการคุมกำเนิดในวัยรุ่นมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น
มีการให้ความรู้เกี่ยวกับเพศวิถีศึกษา การดูแลสุขภาวะ
ทางเพศ และอนามัยเจริญพันธุ์มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง
แต่ยังคงพบผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร รวมทั้ง
การยุติการตั้งครรภ์อย่างผิดกฎหมายในสังคมไทย ซึ่งเกิด
จากการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศวิถีศึกษา
และอนามัยวัยเจริญพันธุ์ รวมทั้งขาดการวางแผน
ครอบครัวที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นความท้าทายสำคัญ
ของการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายย่อยที่ 5.6

ข้อเสนอแนะ

ภาครัฐควรบูรณาการการดำเนินงานร่วมกับภาคี
เครือข่ายอย่างต่อเนื่องจริงจัง เพื่อส่งเสริม
การคุมกำเนิดและการดูแลด้านอนามัยเจริญพันธุ์
ตลอดจนการเข้าถึงข้อมูล การศึกษาข้อมูล และการดูแล
สุขภาวะทางเพศในวัยรุ่น โดยมุ่งเน้นการสร้างค่านิยม
ที่ถูกต้องเหมาะสมในกลุ่มวัยรุ่น และการสร้างช่องทาง
การสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายแบบมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกัน
และกัน เพื่อเผยแพร่ข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับสุขภาวะ
ทางเพศที่เข้าถึงได้ง่ายและดึงดูดกลุ่มเป้าหมาย
ตลอดจนรับฟังปัญหาจากกลุ่มเป้าหมายเพื่อนำไป
สู่การวางแผนการดำเนินงานและแก้ปัญหาได้อย่าง
เหมาะสมกับรายบุคคล

บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และเสริมพลังแก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน

ดำเนินการปฏิรูปเพื่อให้ผู้หญิงมีสิทธิเท่าเทียมในทรัพยากรเศรษฐกิจ รวมทั้งการเป็นเจ้าของที่ดิน การควบคุมที่ดินและทรัพย์สินในรูปแบบอื่น การบริหารทางการเงิน การรับมรดก และทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายของประเทศ

ความเสมอภาคระหว่างเพศมีความสำคัญทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม โดยจะทำให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ได้ใช้ศักยภาพที่มีอยู่อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด และไม่ถูกกีดกันจากความแตกต่างทางเพศ รวมทั้งยังเป็นการส่งเสริมหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่บุคคลพึงมีพึงได้ ทั้งนี้ การมีมาตรการทางกฎหมายจะเป็นส่วนสำคัญ ในการสร้างหลักประกันความเสมอภาคระหว่างเพศ ลดข้อจำกัดในการเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคม

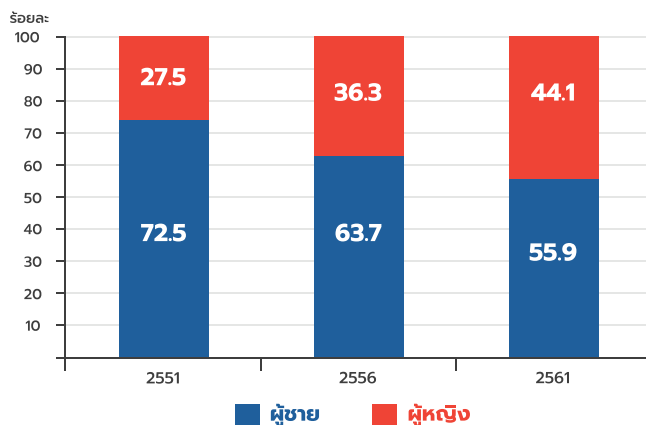
สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

สัดส่วนการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตรของผู้หญิง ในช่วงปี 2551 – 2561 มีแนวโน้มที่ดีขึ้น โดยข้อมูล การสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร พ.ศ. 2561 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ระบุว่าในปี 2561 มีผู้ถือครองที่ดินทั้งหมด 5,973,489 คน แบ่งเป็นผู้ชาย 3,336,796 คน ผู้หญิง 2,636,693 คน โดยคิดเป็น สัดส่วนผู้หญิงต่อผู้ชายที่ร้อยละ 44.1 ต่อร้อยละ 55.9 เพิ่มขึ้นจากรายงานการสำรวจในปี 2556 ซึ่งมีสัดส่วน อยู่ที่ร้อยละ 36.3 ต่อร้อยละ 63.7 และปี 2551 ที่ ร้อยละ 27.5 ต่อร้อยละ 72.5

ในขณะที่ ในปี 2562 มีผู้ที่ได้รับการจัดสรรที่ดินตาม นโยบายคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ 8,265 ราย โดยแบ่งเป็นเพศชาย 4,684 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.7 และเพศหญิง 3,581 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.3 อีกทั้งยังมีเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินเพื่อ เกษตรกรรมในเขตปฏิรูปที่ดินจำนวน 18,577 ราย ใน พื้นที่ 217,307 ไร่ โดยแบ่งเป็นเพศหญิง 11,402 ราย และเพศชาย 7,175 ราย

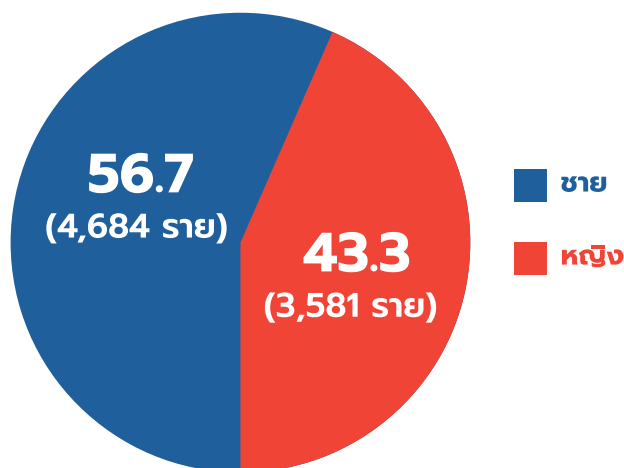
นอกจากนี้ ประเทศไทยได้มีการประกาศบังคับใช้ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเท่าเทียม ระหว่างชายหญิง และกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลาย ทางเพศรวมทั้งคุ้มครองและป้องกันสิทธิให้กับ ผู้ถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ

สัดส่วนการถือครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร ของผู้หญิงต่อผู้ชาย

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สัดส่วนผู้ครอบครองที่ดินตามนโยบายที่ดินแห่งชาติ

ที่มา: กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย

ดำเนินการปฏิรูปเพื่อให้ผู้หญิงมีสิทธิเท่าเทียมในทรัพยากรเศรษฐกิจ
รวมทั้งการเป็นเจ้าของที่ดิน การควบคุมที่ดินและทรัพย์สินในรูปแบบอื่น
การบริหารทางการเงิน การรับมรดก และทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายของประเทศ

การดำเนินการที่ผ่านมา

ในระยะที่ผ่านมาภาครัฐได้ดำเนินการส่งเสริมการถือครองที่ดินที่มุ่งเน้นการสร้าง ความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ โดยได้ดำเนินการต่าง ๆ ที่สำคัญ อาทิ การกำหนดมาตรการจัดที่ดินและรับรองสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่มีศักยภาพในการทำการเกษตรเพื่อให้เกษตรกรได้ใช้ประโยชน์ในการทำการเกษตร การพัฒนาระบบฐานข้อมูลการถือครองที่ดินจำแนกตามเพศ และการทบทวนกฎหมาย/กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการถือครองที่ดินและการครอบครองทรัพยากรอย่างเท่าเทียม

ความท้าทาย

แม้ว่าประเทศไทยมีพัฒนาการเรื่องความเสมอภาคทางเพศในการเป็นเจ้าของที่ดินที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงพบปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในเรื่องการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสทางเศรษฐกิจอื่น ๆ อาทิ การเข้าถึงโอกาสการทำงาน และรายได้ที่ไม่เป็นธรรม นอกจากนี้ ยังขาดการพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายความเสมอภาคทางเพศอย่างบูรณาการทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการวิเคราะห์เชิงลึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ภาครัฐควรสร้างโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงทรัพยากรได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมมากขึ้น ลดความแตกต่างระหว่างเพศ โดยอาจจัดสรรที่ดินทำกินทางการเกษตรให้กับเกษตรกรผู้ที่มีรายได้น้อยเพื่อใช้ประกอบอาชีพ หรือสร้างงานสร้างรายได้ผ่านกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังควรพัฒนาระบบข้อมูลขนาดใหญ่ที่จำแนกตามเพศ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดนโยบายและมาตรการสร้างความเท่าเทียมได้อย่างตรงประเด็น รวมทั้งยังควรส่งเสริมการดำเนินงานในระดับนโยบายอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการขับเคลื่อนกฎหมายจัดการเลือกปฏิบัติ และสร้างความเท่าเทียมกันของคนทุกเพศ เพื่อให้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่แท้จริง

เพิ่มพูนการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมการให้อำนาจแก่ผู้หญิง

เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อาทิ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การพัฒนาสังคมให้เกิดการเรียนรู้ ตลอดจนยกระดับการศึกษาให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่เชื่อมโยงเครือข่ายทั่วโลก ดังนั้น การส่งเสริมให้ผู้หญิงสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะช่วยยกระดับศักยภาพของผู้หญิง และจะนำไปสู่การสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวได้มากขึ้น ตลอดจนเพิ่มบทบาทของผู้หญิงในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะของประเทศ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ข้อมูลการสำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือนที่จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ระบุว่า สัดส่วนผู้ใช้โทรศัพท์มือถือต่อประชากรของผู้หญิงต่อผู้ชาย ระหว่างปี 2559 – 2561 มีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย โดยในปี 2561 มีสัดส่วนอยู่ที่ ร้อยละ 51.17 ต่อร้อยละ 48.83 ลดลงจากร้อยละ 51.19 ต่อร้อยละ 48.81 ในปี 2559

อย่างไรก็ดี แนวโน้มการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้หญิงกลับมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยในปี 2562 สัดส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตของประชากรเพศหญิงอายุ 6 ปีขึ้นไป อยู่ที่ ร้อยละ 65.6 ของจำนวนประชากรเพศหญิงทั่วประเทศ ที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 50.7 ในปี 2559

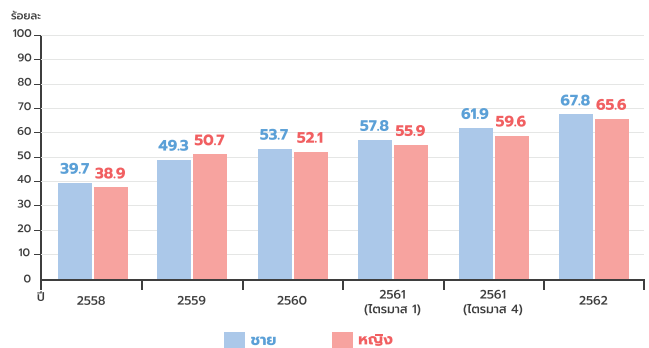

สัดส่วนผู้ใช้โทรศัพท์มือถือต่อประชากร ของผู้หญิงต่อผู้ชาย (ร้อยละ)

ปี	ผู้หญิง	ผู้ชาย
2559	51.19	48.81
2560	51.22	48.78
2561	51.17	48.83

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ร้อยละของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ต จำแนกตามเพศ พ.ศ. 2558 - 2562

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เพิ่มพูนการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมการให้อำนาจแก่ผู้หญิง

การดำเนินการที่ผ่านมา

ภาครัฐได้ดำเนินการเพื่อขยายโอกาสและความเท่าเทียมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้สูงอายุ สตรี เด็ก ผู้พิการ และผู้ที่อาศัยในพื้นที่ห่างไกล โดยผ่านโครงการต่าง ๆ อาทิ (1) โครงการศูนย์อินเทอร์เน็ตชุมชนต้นแบบ Co-Working Space AIS ร่วมบ่มเพาะวิสาหกิจชุมชนดิจิทัล ณ ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาศรีและครอบครัวภาคเหนือ จังหวัดลำปาง เพื่อช่วยเหลือสตรีที่ขาดโอกาสและครอบครัวที่มีฐานะยากจนในพื้นที่ 17 จังหวัดภาคเหนือ โดยเป็นความร่วมมือระหว่างบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) หรือ เอไอเอส กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (2) โครงการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศ (เน็ตประชารัฐ) ซึ่งรับผิดชอบโดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ร่วมกับ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) โดยดำเนินการติดตั้งโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงผ่านสายเคเบิลใยแก้วนำแสง (Fiber Optic) พร้อมให้จุดบริการ Wi-Fi โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย หมู่บ้านละ 1 จุด แล้วเสร็จครบตามเป้าหมายจำนวน 24,700 หมู่บ้าน เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2560 และเปิดให้บริการประชาชนใช้งานอย่างต่อเนื่อง และ (3) โครงการบริการอินเทอร์เน็ตสู่สาธารณะ โดยดำเนินการให้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในสถานที่ชุมชน จำนวน 10,000 แห่ง ทั้งนี้ ภาครัฐยังอยู่ระหว่างการดำเนินโครงการเพื่อส่งเสริมการใช้ดิจิทัล เพื่อการเรียนรู้อีกหลายโครงการฯ โดยครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป

ความท้าทาย

แม้ว่าประเทศไทยจะขยายเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตอย่างทั่วถึง แต่ยังคงมีประชาชนบางส่วนในพื้นที่ห่างไกลที่ไม่สามารถเข้าถึงช่องทางการสื่อสารได้อย่างทั่วถึง อาทิ โทรศัพท์พื้นฐาน โทรศัพท์เคลื่อนที่และอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล ทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของรัฐ ทำให้ไม่สามารถติดตามหรือรับทราบข้อมูลที่สำคัญได้

ข้อเสนอแนะ

ภาครัฐควรขยายช่องทางการเข้าถึงเทคโนโลยีและการสื่อสาร เพื่อให้ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเด็ก เยาวชน และสตรีในพื้นที่ห่างไกล สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างทั่วถึง และนำมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง รวมถึงมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ นอกจากนี้ ภาครัฐควรร่วมมือกับภาคเอกชนในการส่งเสริมให้เกิดการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในราคาที่เข้าถึงได้

บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และเสริมพลังแก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน

เลือกใช้และเสริมความเข้มแข็งแก่นโยบายที่ดีและกฎระเบียบที่บังคับใช้ได้
เพื่อส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและการให้อำนาจแก่ผู้หญิง
และเด็กหญิงทุกคนในทุกระดับ

การมีนโยบายสาธารณะและกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่คำนึงถึงมิติด้านเพศเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคระหว่างเพศในสังคม โดยนโยบายและกฎหมายที่มีประสิทธิภาพจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ความแตกต่างระหว่างเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกลดลง คนทุกกลุ่มได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 กำหนดให้ความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 ยังกำหนดให้มีมาตรการคุ้มครองผู้ถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ ป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

แผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. 2560 - 2564 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา เชื้อไขและปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้หญิงที่มี ประสิทธิภาพและเสมอภาค ซึ่งกำหนดเป้าหมายและ ตัวชี้วัดไว้ คือ การนำยุทธศาสตร์การพัฒนาศรีเข้าสู่ แผนปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งมีการจัดสรร งบประมาณและสร้างนโยบายที่คำนึงถึงความต้องการ และความแตกต่างทางเพศ (Gender Responsive Budgeting: GRB) เพิ่มขึ้นเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ทางสังคมและส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ โดยตระหนักถึงปัญหาและอุปสรรคอันเนื่องมาจาก ความแตกต่างทางบทบาทโอกาส และการเข้าถึง ทรัพยากรระหว่างหญิง ชาย และผู้มีความหลากหลาย ทางเพศ อาทิ ภาวะการดูแลคนในครอบครัวหรือใน ชุมชนที่ไม่มีค่าตอบแทน เช่น การดูแลเด็กเล็ก ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

เลือกใช้และเสริมความเข้มแข็งแก่นโยบายที่ดีและกฎระเบียบที่บังคับใช้ได้
เพื่อส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและการให้อำนาจแก่ผู้หญิง
และเด็กหญิงทุกคนในทุกระดับ

การดำเนินการที่ผ่านมา

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์พัฒนาสตรี พ.ศ. 2560 – 2564 ซึ่งสนับสนุน GRB โดยวางแนวทางการดำเนินงานในระยะยาวด้วยการพัฒนาระบบติดตามการใช้จ่ายงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศสำหรับหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ได้ดำเนินการตามแผนการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2556 โดยแต่ละหน่วยงานได้นำมุมมองของบทบาทหญิงชายเข้ามาพิจารณา ร่วมกับการบริหารกิจการภายในและบทบาทของหน่วยงาน นอกจากนี้ ยังได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 เพื่อสร้างความเสมอภาคระหว่างเพศชายหญิง คู่ครองและป้องกันสิทธิให้กับผู้ถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ รวมถึงปกป้องคุ้มครองผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ

ความท้าทาย

ในช่วงที่ผ่านมา แม้ว่าการดำเนินการของภาครัฐจะมุ่งเน้นการสร้างความเท่าเทียมระหว่างเพศ แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่าจะมีความไม่เท่าเทียมเกิดขึ้นในบางกรณี ซึ่งเป็นสาเหตุมาจากการขาดความเข้าใจของผู้ปฏิบัติและเจตคติที่มีต่อผู้หญิงของคนบางกลุ่มในสังคม จึงเป็นความท้าทายสำคัญของภาครัฐในการขับเคลื่อนความเท่าเทียมระหว่างเพศให้เป็นไปตามนโยบายและกฎหมายที่ได้กำหนดเอาไว้

ข้อเสนอแนะ

ภาครัฐควรสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความเท่าเทียมระหว่างเพศให้กับทุกภาคส่วน ทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น เพื่อให้ทุกพื้นที่ของประเทศไทยมีความเท่าเทียมระหว่างชาย หญิง และเพศทางเลือกควบคู่ไปกับการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับ GRB ทั้งในกลุ่มบุคลากรภาครัฐและประชาชน นอกจากนี้ ยังควรพัฒนานโยบาย มาตรการ กลไก และการติดตามผลให้มีมุมมองมิติด้านเพศอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรมและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้จริง

